

XXX. županijsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

27. ožujka 2025.

treći (III.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

90

Upute natjecateljima

1. Mobitele, pametne satove i druge prijenosne ili nosive elektroničke audio i videouređaje treba predati članu Povjerenstva koji provodi Natjecanje za pojedini razred.
2. Ispit se piše 90 minuta.
3. Ispit se piše isključivo kemijskom olovkom crne ili plave boje. Tinta se ne smije moći obrisati.
4. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
5. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
6. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
7. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
8. Rješenja treba upisivati na za to predviđena mjesta.
9. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
10. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
11. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
12. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
13. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____

(predsjednik Županijskoga povjerenstva)

2. _____

(član Županijskoga povjerenstva)

3. _____

(član Županijskoga povjerenstva)

1. Upiši na crte, prema pravopisnim pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica otisnute ispod crte velikim tiskanim slovima.

Dana 24. travnja 1800. godine osnovana je

_____
(KONGRESNA KNJIŽNICA

_____
U AMERIČKOME GLAVNOM GRADU WASHINGTONU)

Ona je danas jedna od najvećih knjižnica na svijetu i smatra se nacionalnom

knjižnicom _____.

(SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA)

Od svih _____

(NACIONALNIH KNJIŽNICA NA SVIJETU)

ima najviši godišnji proračun (oko 600 milijuna dolara). Zanimljivo je da

posjeduje i primjerak _____ *Biblije*.

(SLAVNE GUTENBERGOVE)

Za titulu najveće knjižnice na svijetu s njom se može natjecati samo

_____, koja je

(BRITANSKA KNJIŽNICA)

_____.

(NACIONALNA KNJIŽNICA UJEDINJENOGA KRALJEVSTVA).

6	
---	--

6	
---	--

Zaokruži slovo uz točan odgovor u zadatcima od 2. do 4.

2. Koje je značenje podcrtanih riječi u sljedećim rečenicama?

a) The Old Library u Dublinu jedna je od najimpozantnijih knjižnica na svijetu.

A. najdojmljivijih   **B.** najpoznatijih   **C.** najnaprednijih   **D.** najstarijih

b) Krađa sakralnih objekata vrhunac je bestijalnoga ponašanja nepoznatih počinitelja.

A. nepredvidljivoga   **B.** licemjernoga   **C.** proračunatoga   **D.** okrutnoga

c) Prema onima koji uništavaju kulturnu baštinu treba biti rigorozan.

A. sumnjičav   **B.** beskompromisan   **C.** bezosjećajan   **D.** ravnodušan

3	
---	--

3. Koja je rečenica napisana u skladu s pravilima o pisanju zareza?

A. Mnogo je vrednije provesti godišnji odmor obilazeći najpoznatije knjižnice svijeta, nego izležavati se na plažama dalekih destinacija.

B. Premda čuvaju najveća znanja pohranjena u knjigama, mnoge se knjižnice ne mogu pohvaliti veličanstvenim interijerima i neobičnom arhitekturom.

C. Norveška knjižnica Vennesla, dovršena 2011. godine elegantan je i moderan prostor koji je osvojio arhitektonske nagrade za svoj valoviti dizajn.

D. Tijekom posjeta knjižnici u Mafri, mogli biste naići na prave kolonije portugalskih šišmiša koji su ključni u kontroli knjiških moljaca.

1	
---	--

4	
---	--

4. U kojoj je rečenici navedeni upravni govor točno preoblikovan u neupravni govor?

Poznati književnik poručio je učenicima: „Ako čitate samo knjige koje drugi čitaju, mislit ćete samo ono što misle drugi.”

- A.** Poznati književnik poručio je učenicima da ako čitaju samo knjige koje drugi čitaju mislit će samo ono što misle drugi.
- B.** Poznati književnik poručio je učenicima da čitate samo knjige koje drugi čitaju ako mislite samo ono što misle drugi.
- C.** Poznati književnik poručio je učenicima da će misliti samo ono što misle drugi ako čitaju samo knjige koje drugi čitaju.
- D.** Poznati književnik poručio je učenicima ako čitaju samo knjige koje drugi čitaju, da će misliti samo ono što misle drugi.

1	
---	--

Napiši na crte odgovore u zadatcima od 5. do 14.

5. Napiši u sljedećim rečenicama glasove č/ć, dž/đ.

Prvaši_u, prije ulaska u učionicu obriši ___onove svojih mokrih cipela, a onda

izvadi iz torbe onaj stari sme___kasti ___epni rječnik!

4	
---	--

5	
---	--

6. Napiši pravilan oblik imena napisanih u zagradama ispod crte.

Dvoumi se kako nazvati ljubavni par u svojem romanu – zvuči li bolje roman o

_____ ili roman o

(Antonio i Andrea)

_____ ?

(Mateo i Mia)

4	
---	--

7. Zadatak ima dva dijela.

U *Bibliji* piše da su im zvijezde pokazivale put svijetleći na nebu, a svjetleće zvijezde i inače su čest motiv u književnim djelima.

a) Odredi vrstu riječi podcrtanim riječima.

svijetleći – _____

svjetleće – _____

2	
---	--

b) Nadopuni rečenice riječima *Svijetleći* ili *Svjetleći*.

_____ znači 'tako da svijetli'.

_____ znači 'koji svijetli'.

2	
---	--

8. Napiši sljedeće sintagme u skladu s gramatičkom normom.

Ne mogu započeti tjedan bez najmanje _____

(dva pročitana ulomka)

najdražega romana i _____ hrvatskih

(dvije dojmljive kratke priče)

mladih autora.

2	
---	--

10	
----	--

9. Napiši tražene glagolske oblike tako da se smisleno uklapaju u rečenicu.

_____ jučer s Interlibera šest svezaka *Moje borbe*,

(donijeti, glagolski prilog prošli)

_____ da majka nije bila baš oduševljena.

(primijetiti, 1. lice, jednina, aorist)

Najviše ju _____ hoću li zbog čitanja zanemariti

(zabrinuti, 3. lice, jednina, pluskvamperfekt)

ispite na fakultetu. _____ je danas cijelo dopodne.

(razuvjeravati, 1. lice, jednina, imperfekt)

_____ da je shvatila koliko mi znači Knausgård,

(reći, 1. lice, množina, imperativ)

no _____ još sretniji da i ona počne čitati.

(biti, 1. lice, jednina, kondicional prvi)

6	
---	--

6	
---	--

10. Ispiši iz teksta konektore i modifikatore.

Poznati pisac Borges rekao je da raj zamišlja poput knjižnice. Naime, one su prave riznice znanja i nepresušan izvor informacija. Nasreću, to nam se bogatstvo najčešće nudi besplatno. Istina, danas je sve manje ljubitelja tiskanih knjiga, no mnogi i dalje smatraju da je miris knjiga nešto posebno i nikad ne čitaju e-knjige. Drugim riječima, ništa ne može zamijeniti opipljive stranice i papir koji čitanje čini i fizički ugodnim.

modifikatori: _____

konektori: _____

4	
---	--

4	
---	--

11. Nadopuni rečenice prilogom ili prijedložnim izrazom u skladu s jezičnom normom.

a) Nije dobro učiti _____ (na pamet / napamet) jer treba razumjeti ono što čitaš.

b) Kad on krene ravno, razdvojite se pa ti skreni _____ (na lijevo / nalijevo) prema knjižnici!

c) Sjećaš li se da je _____ (nasuprot knjižnice / nasuprot knjižnici) rastao prekrasan bor?

d) Bilo bi najbolje da se pomakneš _____ (s mjesta / smjesta) na kojemu stojiš i započneš s čitanjem.

e) Moj otac voli čitati kad noć prelazi _____ (u jutro / ujutro), a neki se tada već bude.

f) Čitajmo djeci _____ (na glas / naglas) gdje god i kad god stignemo!

6	
---	--

6	
---	--

12. Razvrstaj riječi koje su u tekstu podcrtane u skupine navedene ispod teksta.

Unutar projektnoga zadatka na satu Hrvatskoga jezika naša skupina istraživala je barokne dubrovačke pjesnike. Osobito nam je bio zanimljiv Ivan Bunić Vučić, rođen u vrijeme kad je u dubrovačku luku uplovljavala karaka, jedan od najvećih brodova na svijetu potkraj 16. stoljeća, i kad su se sklapali unosni trgovački poslovi, a plaćalo se kovanim novcem artilukom. Odrastao je u uglednoj plemićkoj obitelji, četiri puta bio je knez Dubrovačke Republike, a završio je život kao junak i mučenik u turskoj tamnici. U prvome redu bio je pjesnik ljubavne i duhovne lirike. Napisao je i pet *Ekloga ili razgovora pastijerskih* te epski spjev *Mandalijena pokornica*, koji je kompozicijski podijeljen u tri *cviljenja*, odnosno tri pjevanja. Na naslovnici izvornika piše *Mandaliena pokorniza*, djelo *vlastelina dvbrouachoga*. Taj je libar (knjiga) napisan u duhu tadašnjih religioznih poema.

Nama su najdojmljiviji bili stihovi o diklicama (djevojkama) i pjesma *Mlađahna vil moja*, koja ima moć *svezati* ga i *zatraviti* (općiniti), a od duhovnih pjesma *Vrhu smrti* (O smrti).

izrazni arhaizmi: _____, _____,

_____

pravopisni arhaizmi: _____, _____

historizmi: _____, _____,

_____

8	
---	--

8	
---	--

13. U kojemu je od podcrtanih izraza značenje riječi preneseno na temelju sličnosti, a u kojemu na temelju stvarnih odnosa (logičke bliskosti)? Imenuj vrste prenesenoga značenja.

Knjižnica je tiha rijeka koja teče kroz vrijeme, povezujući prošlost, sadašnjost i budućnost. Na njezinim policama odmaraju se glasovi starih mudraca, šum kišnih šuma i brujanje gradskih ulica. U njezinu sam ozračju prvi put čitala Cesarića.

rijeka – preneseno značenje na temelju _____

Ta vrsta prenesenoga značenja zove se _____.

Cesarića – preneseno značenje na temelju _____

Ta vrsta prenesenoga značenja zove se _____.

4	
---	--

14. Sljedeći zadatak ima deset dijelova.

Tijekom sutrašnjega dana planiram posjetiti knjižnicu. To je utočište za one koji žele uroniti u beskrajne svjetove priča. Dok šutke prolazim parkom, travu počinje zeleniti jutarnja rosa, a grane obližnjih stabala jače sjaje pod toplim zrakama Sunca. U knjižnici me čeka posebna knjiga o tajnama podmorja u kojemu brzonoge ribe plivaju kroz plavetnilo i nestaju među šarenim koraljima. Ne želim dangubiti jer svaka stranica otkriva novi svijet čudesnih stvorenja i uzbudljivih pustolovina.

a) Ispiši iz teksta zamjenice u akuzativu.

_____

2	
---	--

b) Ispiši iz teksta priloge.

_____

2	
---	--

8	
---	--

c) Odredi koje su glasovne promjene provedene u sljedećim riječima.

posebna – _____

jače – _____

2	
---	--

d) Ispiši iz druge i treće rečenice imenske attribute.

_____

3	
---	--

e) Odredi subjekte (bez nesamostalnih članova) iz posljednje rečenice polaznoga teksta.

_____

2	
---	--

f) Koliko je surečenica u trećoj rečenici polaznoga teksta?

_____

1	
---	--

g) Kakva je prema vrsti zavisnosloženih rečenica druga rečenica polaznoga teksta?

zavisnosložena _____ rečenica

1	
---	--

9	
---	--

h) Upiši na praznu crtu riječ po svojem izboru u kanonskome obliku u kojoj se pojavljuje alomorfnog prvoga morfema iz riječi *beskrajne*.

_____

1	
---	--

i) Morfemski analiziraj riječ *brzonoge*.

_____

1	
---	--

j) Tvorbeno analiziraj kanonske oblike riječi podcrtanih u tekstu određujući im preobliku i tvorbeni način.

sutrašnji

preoblika –

_____

tvorbeni način – _____

zeleniti

preoblika –

_____

tvorbeni način – _____

4	
---	--

6	
---	--

podmorje

preoblika –

_____

tvorbeni način – _____

brzonog

preoblika –

_____

tvorbeni način – _____

dangubiti

preoblika –

_____

tvorbeni način – _____

6	
---	--

6	
---	--

Pročitaj polazni tekst u okviru i riješi zadatke od 15. do 25.

POST FESTUM: TJEDAN ZABRANJENIH KNJIGA

Što ih više peku, bolje se prodaju

U Tjednu zabranjenih knjiga knjižničari promiču slobodu čitanja i u prvi plan stavljaju naslove koji su tijekom povijesti bili zabranjivani.

Piše Magdalena Mrčela

Posljednji tjedan rujna i prvi tjedan listopada na poticaj udruženja *American Library Association* (Američko knjižničarsko društvo) počeo se obilježavati kao Tjedan zabranjenih knjiga. U tome tjednu knjižničari promiču slobodu čitanja i u prvi plan stavljaju naslove koji su tijekom povijesti bili zabranjivani. Razlozi su mnogostruki – nasilje, bolest, smrt, sebičnost, hedonizam... Mnoge od tih knjiga u današnje su vrijeme stekle status klasika, neke taj status pod prašinom vremena pomalo gube, a neke su se jednostavno našle pod paljbom revnih vjerskih, školskih ili obiteljskih otaca koji ih smatraju neprimjerenim štivom za odgoj svojega stada.

Priče za djecu

U nepoćudna štiva ne ubrajaju se „samo” lektirni naslovi koji su činili prekretnice u duhu epoha, nego i neka na prvi pogled bezazlena djela za djecu koja, kad podlegnu reinterpetaciji ili odveć marljivomu kopanju po autorovoj biografiji, bivaju žrtvama za odstrel s polica knjižnica. Kontroverze povezane s bajkom *Alisa u Zemlji čudesas* ogledni su primjer šarolikih metoda potrage za skandaloznim. Kao jedan od razloga zabrane spominje se onaj benigni – djeca će se prema životinjama početi ophoditi kao prema ljudima (a to je loše u kojim okolnostima?) jer životinje u Carollovoj bajci govore. Nešto zanimljivija metoda pomnoga čitanja (*close reading*) dovela je do teorija o uporabi opijata u djelu: ceduljice s natpisima „Pojadi me” – i to komadić gljive (!) – i „Popij me”, nakon kojih se junakinja misteriozno, kao da je na halucinogenim drogama, povećava i smanjuje. (...)

Ako pred dječje oči ne stignu uljepšane vidi-kako-smo-šljokičaste Disneyjeve verzije bajki, moglo bi se dogoditi da netko pročita Andersenov original

Male sirene i primijeti da sirena i kraljević nisu *živjeli sretno do kraja života*, da je naslovna junakinja morala gledati svojega voljenoga i njegovu kraljevsku nevjestu kako zagrljeni spavaju, da joj je nož zadrhtao u ruci, da ga je odbacila u more i, u obličju ljudskoga bića, počinila samoubojstvo bacanjem u valove. Nikako nije materijal za šljokičastu ekranizaciju, ali čitateljev je šok donekle ublažila činjenica da je mala sirena dobila priliku priključiti se kćerima zraka i odraditi svoj dug „čistilišta”. Priliku koju nije dobila Snjeguljičina maćeha, koja je morala plesati u usijanim željeznim cipelama dok ne umre, ili Trnoružičina zla svekrva, koja se bacila u badanj pun žaba, zmija i guja da izbjegne suđenje.

Još je jedan omiljeni dječji junak loše prošao pred cenzorskim očima. Knjige o Harryju Potteru u osobito su strogim sredinama označene kao knjige s mističnim i sotonističkim sadržajem. Time je maleni čarobnjak nevjerojatne snage, zajedno s cijelom svitom poštenih i moralno čistih prijatelja, postao žrtva interpretacijskih ekshibicija.

prema: Magdalena Mrčela, *Što ih više peku, bolje se prodaju*, Vijenac, 7. 11. 2024.

15. Kojim je funkcionalnim stilom pisan polazni tekst?

1	
---	--

16. Kojoj vrsti teksta prema obliku pripada polazni tekst?

1	
---	--

2	
---	--

17. Koji dio teksta ima funkciju međunaslova?

A. POST FESTUM: TJEDAN ZABRANJENIH KNJIGA

B. Što ih više peku, bolje se prodaju

C. U Tjednu zabranjenih knjiga knjižničari promiču slobodu čitanja i u prvi plan stavljaju naslove koji su tijekom povijesti bili zabranjivani.

D. Priče za djecu

1	
---	--

18. Što od sljedećega čitatelj doznaje o autorici polaznoga teksta?

A. da je kritična

B. da je nemoralna

C. da je neutralna

D. da je rezignirana

1	
---	--

19. Koji se sinonimni izraz za *uljepšane vidi-kako-smo-šljokičaste Disneyjeve verzije* navodi u tekstu?

1	
---	--

20. Koji je pridjev sinonim pridjeva *nepoćudno* u sintagmi *nepoćudno štivo*?

A. nemaštovito

B. nepodobno

C. neprocjenjivo

D. nevjerojatno

1	
---	--

4	
---	--

21. Koji je od sljedećih primjera iskazan objektivno?

- A. U tome tjednu knjižničari promiču slobodu čitanja i u prvi plan stavljaju naslove koji su tijekom povijesti bili zabranjivani.
- B. Kontroverze povezane s bajkom Alisa u Zemlji čudesa ogledni su primjer šarolikih metoda potrage za skandaloznim.
- C. Nešto zanimljivija metoda pomnoga čitanja (close reading) dovela je do teorija o uporabi opijata u djelu: (...)
- D. Time je maleni čarobnjak nevjerojatne snage, zajedno s cijelom svitom poštenih i moralno čistih prijatelja, postao žrtva interpretacijskih ekshibicija.

1	
---	--

22. Koja se sintagma odnosi na kontrolu i zabranu protoka književnih sadržaja koje poduzima neko vladajuće tijelo?

- A. *post festum*
- B. *close reading*
- C. cenzorske oči
- D. interpretativna ekshibicija

1	
---	--

23. Na što se odnosi podcrtana riječ u sljedećemu primjeru?

Kontroverze povezane s bajkom Alisa u Zemlji čudesa ogledni su primjer šarolikih metoda potrage za skandaloznim.

- A. na lošu Disneyjevu ekranizaciju djela
- B. na različite prijevode u tumačenju djela
- C. na povećani broj tiskanih primjeraka djela
- D. na poticaj da djelo postane obvezni lektirni naslov

1	
---	--

3	
---	--

24. Koji od sljedećih parova sinonimni par?

- A. junakinja – nevjesta
- B. maćeha – svekrva
- C. badanj – žaba
- D. guja – zmija

1	
---	--

25. Što se dogodilo sa sirenom na završetku Disneyjeva filma, a što na završetku Andersenove bajke? Odgovor napiši na crtu/crte cjelovitom rečenicom / cjelovitim rečenicama.

2	
---	--

3	
---	--